

LIETUVIŲ ENCIKLOPEDIJA

ASTUONIOLIKTAS TOMAS

Maurai — Mintauja

Mikāliškis

Pol. Michaliszki

Ташш Михалишек

Now (since 1946) in Byelorussia

LIETUVIŲ ENCIKLOPEDIJOS LEIDYKLA

1959

LIETUVIŲ ENCIKLOPEDIJOS REDAKTORIAI:

Antanas Bendorius, Pranas Cepėnas, Juozas Girnius, Vincas Macūnas, Jonas Puzinas

Kalbos taisytojas Vladas Kulbokas

GARBĖS KOMITETAS:

Prof. Jonas Balkūnas, prof. J. Kaminakas, prof. Vincas Kanauka,
prof. Steponas Kotupaila, prof. Kazys Pakštas, prof. Jonas Vengris

Teisės patarėjas Lietuvos garbės konsulas adv. Antanas Šmalna

Ši tomas redagavo Jonas Puzinas

Copyright 1959 by Lietuvos Enciklopedijos Leidykla

Printed in the United States of America

Leidėjas Juozas Kapočius
Nugarėlė ir emblema darė J. Steponavičius
Techninė priežiūra ir taisyklės — Kazys Simanavičius
Tekstus išnūtių rinko Petras Pilka
Spaudė Lithuanian Encyclopedia Press, Inc.
Leidyklos ir redakcijos adresas:
265 C Street, South Boston 27, Mass., USA

Mikalauskas

VDU Kaune ir 1937 Berlyno univ. gavo dr. laipsnį. 1931–33 Klaipėdoje adv. padėjėjas ir gubernatūros spaudos referentas, nuo 1933 VIII Berlyne Lietuvos pasiuntinybėje raštininkavo, 1937 VI dirbo užsienio reikalų m-joje Kaune, vėliau vėl Berlyne Lietuvos pasiuntinybėje. 1945 iš rusų okupuoto Berlyno išvyko į Prancūziją, vėliau į JAV. Bendradarbiavo Lietuvos Aidede, N. Romuvoje ir kt. Išsp. Das Strafrecht der drei litauischen Statuten von 1529, 1566 und 1588, 1937, Nusikaltimai ir bendrininkystė. Klaipėdos krašto baudžiamosios teisės tyrinėjimui 1937, Nekilnojamo turto įkeltimo teisė 1938. Jam priskiriamas Anso Mikonio vardu 1943 vok. išsp. romanas Bala, kur bauriai atvaizduojamas nepriklausomos Lietuvos gyvenimas.

3. **Barnabas Ignas** (g. 1911 I 2 Puodžių k., Pasvalio vis., Biržų apa.) kunigas. 1924–34 mokėsi Pasvalio gimn. ir Saleziečių kolegijoje, 1936 įstojo pranciškonų vienuolynan Kretingoje, 1942 baigė teol. mokslus Sienos univ. Italijoje, 1941 IX 7 įšv. kunigu. 1946 atvyko į JAV. 1950–51 Vinpego (Kanadoje) klebonas, 1953–55 St. Catharines vienuolyno virš. ir Niagara Falls pusiasalio liet. kolonijų kapelionas. Lietuvoje dirbo su pavasarininkais, ataitininkais ir skautais, JAV įsteigė Liet. tremtinių d-ją Pitsburge ir 1948–50 jai pirmininkavo, be to, veikė ALRKF, Alto, Balfo, Lietuvos Vyėių ir ataitininkų organizacijose. 1949 Pitsburge įkūrė Maironio ansamblių, o Kanadoje St. Šimkaus chorą Vinpege ir Gintaro — St. Catharines. 1955–57 Liet. žurnalistų s-gos Naujorko sk. pirm. Nuo 1936 bendradarbiavo religinėmis, visuomeninėmis ir kultūrinėmis temomis daugiausia Varpeleje, Darbininke, Lietuvių žiniuose, Drauge ir kt. kat. laikraščiuose. 1948–50 Lietuvių žinių red. ir 1955–57 vienas iš Darbininko red. Išsp. knygele Kelios mintys žurnalistui 1956.

4. **Paulius Petras** (1864 Bielėnų k., Rudaminos vis., Selnų aps. — 1949 Bostone, Mass., JAV) knygnešys. (1) brolis. Kun. Ad. Grinevičiaus prisaukdintas knygnešio darbu, iš Tiližės draudžiamąją spaudą veždavo kun. Ad. Grinevičiui, gyd. J.

Kun. B. Mikalauskas

Mikaliskės

Kaukul ir kt. 1890 žandarams ji įnikus gaudyti, palikęs knygų vežiojimą broliui Adomui, išbėgo Tiližėn, o vėliau išvažiavo į JAV. Apsigyvenęs Bostone, M. parsisukdindavo iš Tiližės lietuviškų maldaknygių ir kt. spaudinių, prekiaavo drožiniais ir kt. Pradėjus eiti Keleiviui, buvo jo bendradarbis. Iš Bostono yra rašęs Vilniaus lietuvių spaudai žinučių. Atskirai išsp. Surinktos dainos iš visos Lietuvos 1906, kur yra ir jo eilėraščių.

5. **Viktoras** (1884 Raudonėnų k., Raudonės vis., Raseinių aps. — 1938 I 7 Kaune) vienas iš pirmųjų liet. metrampažų. 1898 pradėjo dirbti Kaune rusų spaustuvėje, 1902 Orienburge, vėliau Ufoje. 1905 atkviestas laukti Vilniaus žinių, dirbo ir pas J. Zavadskį, paprastai laukdamas liet. spaudinius. 1919 stoji savanoriu į Lietuvos kariuomenę. Po to kurį laiką dirbo šviesos spaustuvėje, 1921–38 Varpe. Įsteigus Darbo Rūmus, buvo jų nuolatinis plenumo narys. Prieš I pas. karą yra rašęs lietuvių spaudai ir pritaręs vad. demokratųrovei. Bibliografijos žinios 1937, 384; Lietuvos Aidas 8. 1938.

6. **Vladas** (1918 X 22 Plungėje — 1956 I 23 Santos mt., Brazilijoje) jėzuitas. Mokėsi Plungės gimn., 1936 įstojo į jėzuitus. 1940 XII pabėgo nuo bolševikų iš Lietuvos į Vokietiją, kur pateko į vokiečių rankas ir metus išlaikytas koncentracijos stovykloje. Po to mokėsi jėzuitų šv. Jono Berchmanso kolegijoje Pulache (netoli Müncheno) ir Romoje, kur 1947 įšv. kunigu Rytų apelioms. 1951 paskiriamas misininku į P. Ameriką. Dirbo Argentinoje, Uragvajuje (Montevideo organizavo liet. koloniją), Brazilijoje (Sao Paulo organizavo naują liet. parapiją).

Mikalūvas bžk. Alšionių vis., Ašmenos aps., 8 km į p. nuo Alšionių, prie Klevinės upės, 1928–39 lenkų okupuotas, po 1944 rusų priskirtas Gudijai. M. įsikūręs gražioje Ašmenos aukštumų srityje: buv. dvaro pastatai yra ant kalvos, prie upelio, atokiau stovi vandeninis malūnas; kitoje upelio pusėje, nuolaidžioje vietoje išsistatęs M. kaimas (per 40 sodybų ir 200 gyv.), seniau priklausęs M. dvarui. Čia yra mūrinė (iki 1876 medinė) stačiatikių, anksčiau unitų, cerkvė, statyta 1801 A. Mankovskio. Daugumas gyv. katalikai. 1931 VI 7 įst. šv. Kazimiero d-jos skyrius, turėjęs vaidintojų, sporto ir kt. kuopeles. Skyrius lenkų uždarytas 1936 IX 21.

Mikaliskės mstl. Vilniaus aps., 63 km į r. nuo Vilniaus, prie Polocko kelio, kair.

Mikalojaus bažnyčia ir augustinų vienuolynas

Neries krante, žemiau Stračios intako; apie 500 gyv., kurių dauguma iki II pas. karo sudarė žydai; 1886 buvo 62 gyvenamieji namai ir 843 gyv.

Seniau M. priklausė Radvilams, vėliau Pronskiams, Jokūbul Kleniškiui, o 1604 VI 28 M. pirkė Jonas Kiprijonas Bžostovskis (žr. Bžostovskiai), kurio giminės nuosavybėje M. išbuvo apie 200 metų. M. yra gimė: 1612 Kiprijonas Povilas Bžostovskis, D.L.K. raštininkas, Trakų pilininkas ir valda, ir 1692 Juozas Bžostovskis, D.L.K. raštininkas. Jonas Kiprijonas Bžostovskis pastatė M. bažnyčia, 1622 įkurdino augustinus ir jų vienuolynul užrašė Labudžių, Buivydių ir Vidiminkų k. 1832 vienuolynas uždarytas. Povilas Bžostovskis 1653 pastatė puošnia mūrine šv. Mykolo Arkangelo bažnyčia ir vienuolyną. Bažnyčios vidus išgražintas stukais, panašiai į Vilniaus šv. Petro ir Povilo bžn. Čia dirbo iš Florencijos atkviesti menininkai. Tos bažnyčios stilius išliko iki šių dienų. Požemiuose yra Bžostovskių giminės palaimai. Parapijos kapinėse yra koplyčia, statyta Kaavero Kotvičiaus, vėlesniojo M. savininko. D.L.K. laikais M. su apylinkėmis sudarė Trakų valdijoje seniūnija. 1771 M. seniūnija valdydamas Juozas Puzinas mokėjo valstybės lizdai kvarta ir 200 hibernos.

M. ir apylinkės gyventojai, išgyvenę daugelį okupacijų, yra nutautę. M. 1920-39 buvo okupuotas lenkų, po 1944 bolševikų priskirtas Gudijai.

M. Bažiškai, Starożytna Polska IV, 1850; Słownik Geograficzny VII, 1886; Cz. Jankowski, Powiat Ozmiński I-IV, 1896-1900; J. Kuczmowski, Biskupstwo Wileńskie 1912; T. Lopałowski, Między Niemcami a Dnieprą 1936, V.KiB.

Mikalojaus bažnyčia Kaune žr. Kaunas, šv. Mikalojaus bažnyčia (LE XI, 221). Mikalojaus bažnyčia Vilniuje viena iš seniausių kat. bažnyčių Vilniuje, egzistavusi

XIV a. dar prieš oficialų Lietuvos krikštą. 1387 Jogailos privilegijoje minimos M. bžn. kapinės. Kaip samprotauja Semkowiec, Li-manowski ir kt. Vilniaus senovės tyrinėtojai, M. bžn. buvusi ist. XIV a. vokiečių pirklių ir stovėjusi priemlesčio sodybų grupėje prie Trakų vieškello, kuris iki XVI a. ėjo pro M. bžn. šios sodybos buvusios apsuptos pylimu; maža aiškė prie M. bžn. galėjusi būti šių sodybų centras, o dabartinė Vokiečių gatvė — jų r. riba. Pats M. bžn. vardas šiose aplinkybėse kalba už ryšį su pirkliais ir prekyba,ėjusia vandens keliais (žr. šv. Mikalojaus kulto geografija ir meno istorija), visų pirma su vokiečių pirklių kolonija, kuri per Dauguvos-Zeimenos-Neries upes palaikė ryšį su Ryga. Kad M. bžn. steigėjai galėjo būti Vilniaus pirkliai vokiečiai, kalba ir tas faktas, kad XIV a. pabaigoje ji priklausė vokiečiui Hanuliu (žr.), Vilniaus vietininkui, kuris jei nebuvo M. bžn. tiesioginiu steigėju, tai dėl patriarchalinių papročių Lietuvoje ar mums nežinomos dotacijos dėka disponavo M. bžn. kaip savo nuosavybe, nes apie 1387-92 valdant Skirgailai Hanulius M. bžn. ir sklypus šalia jos dovanavo Vilniaus praeiškonams. Šio dovanojimo dokumento turinį kartoja 1522 aktas. 1397 vysk. Andriaus aktas vėl minl M. bžn., kuri esanti priemiestyje, anapus Vilniaus pilies mūrų (extra muros castri). Ar M. bžn. jau XIV a. pabaigoje ar XV a. pradžioje buvo mū-

šv. Mikalojaus bažnyčia Vilniuje

← ... about 500 inhabitants, the majority of whom up to World War II were Jewish ...

